

Krzywda Józef CM (PAT, Kraków)

Znaczenie i funkcja rzeczywistości „communio” w ramach misji Kościoła¹

Wstęp

Inspiracją dla podjęcia refleksji nad zagadnieniem „communio” jest wezwanie Jana Pawła II, wyrażone w liście apostolskim *Novo millennio ineunte*², do dołożenia w nowym stuleciu szczególnych starań

aby rozwijać i należycie wykorzystywać te rzeczywistości i środki, które wedle doniosłych wskazań Soboru Watykańskiego II służą umocnieniu i zabezpieczeniu komunii³.

Wobec złożoności tematu – zamiarem autora jest zarysowanie problematyki komunii zgodnie z tym, czego naucza w tym zakresie Sobór Watykański II, uwzględniając także inne wypowiedzi Magisterium Kościoła w perspektywie realizacji rzeczywistości wspólnoty kościelnej, w jej zasadniczych i podstawowych formach.

Pogłębione rozumienie wspólnoty – „communio”

Kierując swoje wezwanie do Kościoła, by dołożył szczególnych starań w celu umocnienia i zabezpieczenia komunii, Jan Pa-

¹ Obserwacje i spostrzeżenia zawarte w niniejszym artykule stanowią owoc refleksji nad studium pojęcia wspólnoty – communio, które stało się szczególnym przedmiotem uwagi Soboru Watykańskiego II i jest nadal kontynuowane.

² Jan Paweł II, *List apostolski „Novo millennio ineunte”*, Libreria Editrice Vaticana 2001 (Wydawnictwo Księży Sercanów, Kraków 2001).

³ Tamże, n. 44, s. 40.

węł II zwraca przede wszystkim uwagę ku tym szczególnym formom wspólnotowego działania, które określa jako „specjalne posługi na rzecz komunii, jakimi są posługa Piotrowa oraz – ściśle z nią związana – kolegialność biskupów”⁴. Warto zauważyć, że apel Ojca Świętego w tej sprawie jest już tym samym szczególnym aktem umacniania tejże komunii. On sam bowiem, jako głowa Kościoła, nazwie swój głos w tej sprawie specjalną posługą na rzecz komunii. Wydaje się wszakże, że wezwanie to – jak wynika z kontekstu wypowiedzi papieża – skierowane jest przede wszystkim do pasterzy Kościoła; ale także do wszystkich wiernych, jak to zresztą widnieje w samym adresie Listu.

Źródło rzeczywistości komunii kościelnej

Podając się opisu tej fundamentalnej rzeczywistości dla istnienia i życia Kościoła⁵, trzeba w punkcie wyjścia stwierdzić, że ani Sobór – choć można by się tego było spodziewać – ani Kodeks nie dają definicji Katolickiego Kościoła powszechnego jako takiego, jak to ma miejsce odnośnie do Kościoła partykularnego⁶. Możemy wszakże z całą pewnością powiedzieć, że jest on wspólnotą powszechną całego Ludu Bożego, który pod kierownictwem papieża i Kolegium Biskupów rozprzestrzenia się po całej ziemi⁷.

Z pewnością można także powiedzieć, że tekstem, który w sposób niezwykle jasny i zasadniczy ukazuje ontologię wspólnoty kościelnej, jest tekst zawarty w konstytucji dogmatycznej

⁴ Tamże.

⁵ *Nota Explicativa Praevia*, 2°, [w:] *Acta Synodalia Sacrosancti Concilii Oecumenici Vaticani II*, vol. III, *periodus tertia*, pars VIII, Typis Polyglottis Vaticanis 1976, s. 11: „*Communio est notio quae in antiqua Ecclesia (sicut etiam hodie praesertim in Oriente) in magno honore habetur. Non intelligitur autem de vago quodam affectu, sed de realitate organica, quae iuridicam formam exigit et simul caritate animatur*”

⁶ Zob. KPK, kan. 368; G. Ghirlanda, *Wprowadzenie do prawa kościelnego*, Kraków 1966, s. 106 (przełożył St. Kobialka).

⁷ Tamże.

*Lumen gentium*⁸. Szczególnie pod numerem 8 tejże konstytucji wskazuje się na słowo i sakramenty, jako te święte dary, które stanowią istotę i zasadę wspólnoty „*communio*”, która bierze swój początek w sakramencie chrztu, a osiąga swoją pełnię komunii w Eucharystii⁹.

Tak oto w ten sposób określony został fundamentalny fakt – jeśli rzecz można – pierwotnej woli Boga, wyrażonej w słowach i czynach Chrystusa, który swoją obecność i działalność przedłuża i łączy z działalnością tych, których wybrał i uświęcił, których posłał, i których ustawicznie posyła¹⁰.

Już z tego, co zostało powiedziane wyżej, wynika, że Chrystus, który ustanowił Kościół w osobach Dwunastu, i których wyposażył we władzę nauczania oraz środki uświęcania, stworzył z nich pierwszą, najbardziej wewnątrznie zespoloną w Sobie wspólnotę (*communio*), która zgodnie z Jego zamysłem, stała się załącznikiem i podwaliną wspólnoty Kościoła powszechnego po wszystkie czasy¹¹.

Dlatego Jan Paweł II, kierując swój szczególny apel do pasterzy Kościoła, by w swej pracy apostołskiej podejmowali ustawiczny wysiłek na rzecz umacniania komunii, niemal wręcz prosi:

(...) wstuchajmy się w słowa Jezusa „Ja jestem krzewem winnym, wy latoroślami” (J 15, 5), dziękując Bogu za wielki dar kościelnej komunii, który odzwierciedla w czasie wieczną i niewysłowioną komunie miłości Trójjedynego Boga¹².

⁸ *Lumen gentium*, n. 7 i 8: „Chrystus, jedyny Pośrednik, ustanowił swój Kościół święty, wspólnotę wiary, nadziei i miłości tu, na tej ziemi, jako widzialny organizm; (...) Wyposażona zaś w organa hierarchiczne społeczność i zarazem Mistyczne Ciało Chrystusa, widzialne zrzeszenie i wspólnota duchowa, Kościół ziemski i Kościół bogaty w dary niebieskie...”

⁹ Tamże, n. 7.

¹⁰ Tamże, n. 8.

¹¹ Tamże.

¹² Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja apostołska „Christifideles laici”*, n. 31, [w:] *Adhortacje Ojca świętego Jana Pawła II*, t. I, Kraków, 1996 (teksty encyklik wg Libreria Editrice Vaticana).

I dodaje:

Świadomość tego daru musi łączyć się z silnym poczuciem *odpowiedzialności*. Jest to bowiem dar, który zobowiązuje, by żyjąc w coraz pełniejszej komunii, pomnażać go tak, jak ewangeliczne talenty¹³.

Można więc powiedzieć, że pierwsza Wspólnota Apostolska, która została ukonstytuowana przez Chrystusa, ustawicznie rodzi się i kształtuje, dzięki sukcesji apostoelskiej, dzięki głoszonemu słowu oraz posłudze sakramentalnej, tworząc nowy lud Boży; pozostając w swym szczególnym wymiarze fundamentem Wspólnoty – Kościoła.

Funkcja władzy świętej w akcie realizacji wspólnoty kościelnej

Wskazując na rzeczywiste, ontologiczne źródło komunii kościelnej, którym są: słowo i sakramenty, otrzymujemy równocześnie zapewnienie i gwarancję od Chrystusa, że ci, którym przekazał On świętą władzę, są tymi, w osobach których On sam jest obecny pośród swoich wiernych. Jako Najwyższy Kapłan – naucza Sobór Święty:

siedząc (...) po prawicy Ojca, przebywa równocześnie w zgromadzeniu swoich biskupów i za pośrednictwem przede wszystkim ich zaszczytnej służby głosi słowo Boże wszystkim narodom, a wiernym udziela sakramentów wiary...¹⁴

Tak oto sformułowana prawda prowadzi nas z kolei do następnego zagadnienia, dla właściwego rozumienia aktu konstytuowania się wspólnoty „communio” Kościoła. Idzie tu mianowicie o stwierdzenie faktu, który zawiera się w woli Chrystusa: że cały lud Boży konstytuują ci, którzy na mocy udzielonej im władzy i w imieniu Chrystusa nadal pełnią Jego misję na ziemi, oraz ci, którzy przyjmują głoszone im orędzie wiary. Konkretnie więc idzie tu o kapłaństwo wiernych, określane także mianem „kapłaństwa

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże, n. 21.

powszechnego", dla zaznaczenia różnicy, jaka występuje między tymże kapłaństwem a kapłaństwem urzędowym, czyli hierarchicznym¹⁵. W ten oto sposób Sobór chciał wyraźnie zaznaczyć, że wykonywany w Kościele kapłański urząd, zgodnie z wolą samego Chrystusa, sprawowany jest przez biskupów i kapłanów, dla dobra swoich braci¹⁶. Tak więc, w tym jednym nowym ludzie Bożym kapłaństwo powszechne wiernych oraz kapłaństwo urzędowe biskupów i kapłanów są nierozdzielne. Z jednej bowiem strony, powszechne kapłaństwo potrzebuje kapłaństwa urzędowego i dzięki niemu spełnia się; z drugiej strony, biskupi i kapłani powołani są do pełnego przeżywania powszechnego kapłaństwa tak, by we właściwy sobie sposób mogli spełniać swoje urzędowe, hierarchiczne kapłaństwo¹⁷.

Dlatego Sobór naucza: powszechne kapłaństwo wiernych i kapłaństwo urzędowe czyli hierarchiczne, chociaż różnią się istotą, a nie tylko stopniem, są sobie wzajemnie przyporządkowane; jedno i drugie w sobie właściwy sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusa¹⁸.

Mając to wszystko na uwadze, stwierdza się więc, że kapłan: biskup czy prezbiter, dzięki świętej władzy, jaką otrzymuje w święceniach, tworzy lud kapłański i nim kieruje; w zastępstwie Chrystusa *in persona Christi* sprawuje zwłaszcza ofiarę eucharystyczną i składa ją Bogu w imieniu całego ludu. Wierni natomiast, na mocy swego królewskiego kapłaństwa, współdziałają w ofiarowaniu Eucharystii, spełniają swoje kapłaństwo także przez przyjmowanie innych sakramentów, przez modlitwę oraz inne akty chrześcijańskiego życia¹⁹.

¹⁵ Tamże, n. 10.

¹⁶ Tamże, n. 13.

¹⁷ *Commissio Theologica Internationalis, Themata selecta de ecclesiology occasione XX anniversarii conclusionis oecumenici Vaticani II, 7 octobris 1985: (dalej cytuję CTI, EV 9/1734).*

¹⁸ *Lumen gentium*, n. 10.

¹⁹ *Lumen gentium*, n. 19; EV 9/1734; Zob. A. Viana, *La dimensión de servicio en el gobierno de la Iglesia*, Pamplona 1999, s. 57-58.

Podstawowe formy komunii kościelnej

Trzeba następnie zauważyć i odnotować następujący fakt, że spośród licznych form realizacji komunii jedne z nich posiadają swe pierwotne źródło w wyraźnej woli Chrystusa, inne powstały z woli Kościoła; z biegiem czasu zaistniały jako odpowiedź na rodzące się potrzeby w życiu Kościoła powszechnego czy też w Kościołach lokalnych.

Ponieważ rzeczywistość „*communio*” stanowi pierwotny warunek kolegialnej władzy w Kościele, rzeczą niezwyklej wagi jest właściwe i odpowiednie określenie aktu konstytuowania się kolegialnej władzy w Kościele. Na bazie bowiem *komunii*, jako pierwotnego wymiaru wspólnoty kościelnej, ustanowiona została przez samego Chrystusa święta władza Apostołów, która dzięki sukcesji apostoelskiej aktualizuje się w Kościele i stanowi wzorzec dla formowania się innych sposobów i form pełnienia powierzonych misji dla dobra ludu Bożego.

„*Communio*” a władza kolegialna w Kościele

Z perspektywy dokonania Soboru Watykańskiego II nikt już dzisiaj, komu droga jest sprawa jedności i dobra społeczności ludzkiej, nie dziwi się, dlaczego eklezjologia komunii stała się centralną ideą i fundamentem jego refleksji nad naturą Kościoła: nad strukturą ludu Bożego i władzy kościelnej²⁰.

Nawiązując do myśli Soboru, Paweł VI w dniu 4 marca 1977 roku, w swoim przemówieniu do członków Roty Rzymskiej, powiedział: „Kościół jest komunią”²¹. A komunie tę stanowią wierni i pasterze tak, że wierni, obdarzeni powszechnym kapłaństwem, współdziałają w jedności z pasterzami dla dobra Kościoła, będąc

²⁰ EV9/1800. Por. zwłaszcza III rozdz. *Lumen gentium*, O hierarchicznym ustroju Kościoła, a w szczególności o Episkopacie.

²¹ AAS 69 (1977) 148: „*Magna illa communio quam efficit Ecclesia...*”

nie tylko ich podwładnymi, lecz także w duchu posłuszeństwa są ich współpracownikami²².

A jednak w roku 1985 Nadzwyczajny Synod Biskupów powróci jeszcze raz do zagadnienia komunii, stawiając w punkcie wyjścia do rozważań nad kolegialnością władzy w Kościele następujące pytanie: Co w rzeczywistości oznacza owo złożone słowo „communio”?²³ Ojcowie Synodu, wychodząc od fundamentalnego stwierdzenia, wskazującego na Praźródło Wspólnoty: na Tróję świętą²⁴, powtarzają, że komunię tę odkrywamy w słowie Bożym i w sakramentach świętych... albowiem Komunia Eucharystycznego Ciała Chrystusa zarazem oznacza i sprawia, czy też buduje wewnętrzną komunię Chrystusowego ciała, którym jest Kościół²⁵.

To z kolei prowadzi do stwierdzenia podstawowego faktu: eklezjologia wspólnoty odkrywa sakramentalny wymiar kolegialności, co z kolei wskazuje na to, że teologia kolegialności jest daleko głębsza, niż by się mogło wydawać; to znaczy, że wykracza poza aspekt czysto jurydyczny²⁶. Kwestię tę jeszcze wyraźniej można zauważyć w wyjaśnieniu Kongregacji Nauki Wiary, w którym ukazuje się ścisłą łączność pierwiastka widzialnego z niewidzialnym w komunii kościelnej. Istnieje mianowicie ścisła, wewnętrzna więź między nauką Apostołów, życiem sakramentalnym, porządkiem hierarchicznym a komunią każdego człowieka zjednoczonego z Ojcem przez Chrystusa w Duchu Świętym, będącym uczestnikiem Boskiej natury, męki Chrystusa, tej samej wiary, żyjącego w tym samym duchem²⁷.

Wydaje się, że wobec powyższych wyjaśnień Kongregacji Nauki Wiary szczególnego znaczenia nabierają wyjaśnienia Pawła VI, które zawarł w swoim przemówieniu do Roty rzymskiej w

²² Tamże, s. 150–151.

²³ EV 9/1800.: „*Quid vox complexa communio significat?*”

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże; por. Congregatio pro Doctrina fidei, *Litterae ad Catholicam Ecclesiam episcopos de quibus aspectibus Ecclesiae prout est communio*, [w:] AAS (1993), s. 839.

²⁶ Synodus Episcoporum, 1985, *Relatio finalis*, [w:] EV 9/1803.

²⁷ Congregatio pro Doctrina Fidei, *Litterae...*, dz. cyt, s. 839–840.

1977 roku, na temat relacji „communio” do hierarchicznej władzy w Kościele. Komunia kościelna – stwierdza papież – posiada wymiar prawny, owszem, domaga się tego wymiaru; niemniej owa prawna struktura posiada szczególny charakter, albowiem uczestniczy w sakramentalnej naturze Kościoła²⁸. Ten sakramentalny wymiar Kościoła został w szczególny sposób przez Sobór potwierdzony²⁹, a zwłaszcza w tym momencie, gdzie jest mowa o sakrze biskupiej, której udziela się zawsze w komunii kościelnej, a która opiera się i buduje na podstawie otrzymanych w konsekracji darów Ducha Świętego, które Sobór określił mianem *tria munera sacra*³⁰.

I oto w ten – niejako naturalny sposób – na bazie doprecyzowanej teologicznie rzeczywistości „communio” jawi się postulat kolegialności hierarchicznej władzy w Kościele jako szczególny wyraz urzeczywistniania komunii. Albowiem owe podstawowe zadania, jakie zostały przekazane przez Chrystusa Kościołowi w osobie Piotra i Apostołów, nie mogą być wypełniane inaczej, jak tylko w hierarchicznej wspólnocie – *communione hierarchica*, to znaczy *cum Petro et sub Petro*³¹. Owszem, także poszczególni biskupi, jako uczestnicy władzy samego Chrystusa, pełniąc swój apostołski urząd w Kościele, mają go wykonywać nie tylko w łączności z papieżem jako Głową Kolegium, lecz także w łączności między sobą³².

Sposoby kolegialnego pełnienia władzy

Nie podejmując analizy i opisu konkretnych form kolegialnego pełnienia władzy w Kościele, jako szczególnych form wspól-

²⁸ ASS 69 (1977) 149.

²⁹ *Lumen gentium*, n.1.

³⁰ Tamże, n. 21; AAS 69 (1977), s. 149.

³¹ *Nota Explicativa praevia*, n. 3°; *Lumen gentium*, n. 23; zob. J. Beyer, *Du concile...*, dz. cyt., s. 35; zob. także: M. Żurowski, *Problem władzy powierzania urzędów w Kościele katolickim*, Kraków 1984, s. 39.

³² *Nota Explicativa Praevia*, n. 2°; *Lumen gentium*, n. 23.

notowego wypełniania powierzonej misji przez Chrystusa pastorzom Kościoła, na przykład na Soborze powszechnym, dotkniemy tu jedynie zagadnienia jako takiego: ukazując istotę i charakter kolegialnych aktów dla dobra wiernych Kościoła.

Niewątpliwie jednym z kluczowych tekstów Soboru, który wyznacza kryterium dla wspólnotowego aktu władzy w Kościele: przez papieża czy biskupów, jest tekst zawarty pod n. 23 konstytucji *Lumen gentium*, który mówi:

Biskup Rzymski, jako następca Piotra, jest trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno biskupów, jak i rzeszy wiernych. Poszczególni zaś biskupi są widzialnym źródłem i fundamentem jedności w swoich partykularnych Kościołach, uformowanych na wzór Kościoła powszechnego, w których istnieje, i z których się składa jeden i jedyny Kościół katolicki. Toteż poszczególni biskupi reprezentują każdy swój Kościół, wszyscy zaś razem z papieżem – cały Kościół, złączeni więzią pokoju, miłości i jedności.

Cytowany wyżej tekst – rzecz można – stanowi szczególną, wyrażoną w zwięzły sposób syntezę omawianej wyżej idei „communio”, która stanowi element wiążący wszystkie podmioty władzy w Kościele i wyznacza w tym tekście – wprawdzie implicite – podstawowy motyw podejmowania aktów władzy, w takiej czy innej formie: czy to w indywidualnym czy kolegialnym wymiarze.

Aby wskazać, jak istotnym momentem dla realizacji misji Kościoła jest aspekt wspólnotowego wypełniania apostoelskich zadań w duchu hierarchicznej wspólnoty, warto w tym kontekście przytoczyć zapis, dotyczący pełnienia urzędu Najwyższego Pastora Kościoła, Biskupa Rzymu. Oto kan. 333 § 2 stanowi: „W wykonywaniu zadania najwyższego Pastora Kościoła Biskup Rzymski jest zawsze złączony wspólnotą z pozostałymi biskupami, a także z całym Kościołem...”³³. Wprawdzie Jemu przysługuje prawo, na podstawie władzy prymatu, określania – zgodnie z potrzebami Kościoła – sposobu indywidualnego lub kolegialnego wykonywania tego zadania³⁴, to trzeba zauważyć, że taka for-

³³ KPK, kan. 333 §2.

³⁴ Tamże.

muła normy prawnej zawiera ponadto w sobie szczególnie wyraz woli stałej więzi Najwyższego Pasterza z całym Kościołem, który On w najwyższym stopniu reprezentuje i któremu służy³⁵.

Podobnie poszczególni biskupi, którzy stoją na czele Kościołów partykularnych, sprawując w nich urząd pasterzy nad powierzoną sobie częścią ludu Bożego, a nie nad całym Kościołem powszechnym, jako członkowie Kolegium biskupiego, zobowiązani są na mocy ustanowienia i nakazu Chrystusa do troski o cały Kościół³⁶. Troska ta znajduje swój najwyższy wyraz wtedy, gdy biskupi, reprezentując swoje Kościoły partykularne występują razem na soborach ekumenicznych, gdzie w sposób szczególny wyraża się komunია Kościoła powszechnego³⁷. Niemniej, ich stała troska o własne Kościoły, którym przewodzą, wykonywana w poczuciu odpowiedzialności za cały Kościół, jest wyrazem tego ducha, który ożywił Sobór i który winien być stale obecny w ich działalności³⁸.

W kontekście poruszanych kwestii wydaje się rzeczą wskazaną zwrócić uwagę na pewne praktyczne kryteria i zasady życia w hierarchicznie zorganizowanej społeczności komunii, które właściwie przypomina i na nowo opisuje Międzynarodowa Komisja Teologiczna w wyniku swoich prac z 1985 roku³⁹, które niewątpliwie nie straciły dzisiaj nic na swej aktualności.

Najpierw zatem stwierdza się, że z podstawowej struktury Kościoła wynikają zasady, dzięki którym poznaje się jego organizację oraz kanoniczno-prawną praktykę.

Otóż pierwsza *zasada* Komisji posiada raczej charakter ogólnego stwierdzenia i właściwie nie wprowadza jakichś nowych akcentów do ogólnie uznawanych norm, stylu i praktyki Kościoła w odnośnych kwestiach. Stwierdza się mianowicie w tejsze zasa-

³⁵ G. Mazzoni, *La collegialità episcopale, tra teologia e diritto canonico*, Bologna, s. 151.

³⁶ *Lumen gentium*, n. 23.

³⁷ Tamże, n. 22.

³⁸ Tamże, n. 23.

³⁹ CTI, EV 9/1723-1727.

dzie, że Kościół jest wspólnotą widzialną i organizmem społecznym, i dlatego musi mieć normy, które wyrażałyby jego podstawową i społeczną strukturę oraz precyzowałyby ściślejsze reguły, które należałoby zachowywać w konkretnych warunkach życia wspólnoty. A jako że zmieniają się warunki życia, tak też – pozostając wiernym Duchowi Świętemu – może on wymagać zmian niektórych norm⁴⁰. Wydaje się – jeśli rzecz można – że Kościół nie tylko *może wymagać*, mając na względzie wymogi znaków czasu, lecz istotnie dokonuje odpowiednich zmian, jak do tego dodatkowo zachęca Jan Paweł II w swoim liście apostolskim *Novo millennio ineunte*⁴¹.

W kolejnej zasadzie Komisja podkreśla podstawowy cel prawodawstwa kościelnego, któremu zawsze przyświeca wspólne dobro Kościoła. Dlatego w swej działalności prawodawca musi mieć na uwadze strzeżenie depozytu wiary otrzymanego od Chrystusa oraz dbać o postęp duchowy dzieci Bożych, jako członków Ciała Chrystusa⁴².

Jak widać i w tej zasadzie nie ma jakichś nowych elementów, które by nie były znane i przestrzegane w ustawodawstwie kościelnym. Niewątpliwie nowym akcentem jest podkreślenie w kontekście tej uwagi, troski o postęp duchowy wiernych, jako członków Ciała Chrystusa.

Wreszcie trzecia, najobszerniej sformułowana *zasada* dotyczy głównie funkcji, znaczenia i roli norm prawnych w kształtowaniu wspólnoty kościelnej, przy zachowaniu wszakże elementarnych wymogów zasad wolności.

Jeśli Kościół – czytamy w trzeciej zasadzie – musi posługiwać się normami i prawem, to w konsekwencji tego faktu posiada on władzę ustawodawczą (Zob. LG, 27; por. także *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 135, 292, 333, 336, 391, 445, 455 itd.). Natomiast w wykonywaniu prawa winna być starannie przestrzegana ogół-

⁴⁰ Tamże, 1724.

⁴¹ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte...*, dz. cyt., nn. 44–45.

⁴² CTI, EV 9/1725.

na zasada, przypominiana w deklaracji o wolności religijnej (n. 7), wedle której „człowiekowi należy przyznać jak najwięcej wolności, a ograniczać ją tylko wtedy i tylko w takim stopniu, jak jest to konieczne”

Obecność elementów prawnych w dyspozycjach, jakimi posługuje się Kościół – czytamy dalej w rzeczzonej zasadzie – wymaga uwzględnienia jeszcze pewnych ważnych spostrzeżeń. Pierwszym z nich jest to, które mówi, że:

Wolność chrześcijańska jest jednym ze szczególnych rysów Nowego Przymierza lub „nowego ludu Bożego”, co jest nowością w stosunku do Starego Przymierza. Jednak, ta nowa wolność, o której dają świadectwo prorocy, i która zostanie wypisana w głębi duszy i w głębi serca ludzkiego (por. Jer 31, 31), nie spowoduje, że zniknie zewnętrzne prawo z życia Kościoła, przynajmniej dopóki jest on pielgrzymem na tej ziemi. Już pierwsi Ojcowie Kościoła byli świadkami rozwoju pewnych norm, dzięki którym i na podstawie których tworzono i zachowywano ład i porządek danych wspólnot. Sobory i Synody bowiem stanowią prawo, reguły dyscyplinarne oraz zasady doktrynalne. A nadto wytwarzają się reguły zwyczajowe, a to wszystko było źródłem i stanowiło podstawę dla spisywania „świętych kanonów”⁴³.

Zaprezentowane wyżej uwagi i aluzje, zawarte w zasadach Międzynarodowej Komisji Teologicznej, każą od nowa uświadomić sobie, jak istotną rzeczą jest uwzględnianie podstawowych zasad i postulatów, wypracowanych przez Magisterium Kościoła, przez Tradycję, a przypominanych niedawno przez Sobór, by budując, umacniając komunie kościelną, nie pominąć żadnego z elementów, które istotnie służą szerzeniu prawdziwej wspólnoty ludu Bożego.

Zakończenie

Jak zaznaczono we Wstępie, niniejszy artykuł stanowi pewną próbę zaakcentowania niektórych tylko: zdaniem autora, ważniej-

⁴³ CTI, EV 9/1726-1727.

szych zagadnień związanych z procesem wzrostu i umacniania się wspólnoty Ludu Bożego.

Jeśli można tak powiedzieć: może bardziej niż kiedykolwiek, dzięki pogłębionej samoświadomości Kościoła, która dokonała się na Soborze Watykańskim II, można dziś skuteczniej i owocniej pracować nad pogłębianiem i umacnianiem komunii, stanowiącej podstawowy warunek w szerzeniu Królestwa Bożego na ziemi. To pewnie miał na myśli Jan Paweł II, pisząc te słowa:

Tak oto życie w Komunii Kościoła staje się znakiem dla świata i przyciągającą siłą, która prowadzi do wiary w Chrystusa: „Jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili jedno w Nas, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał” (J 17, 21)⁴⁴.

I kończy papież tę myśl jakże głęboką konkluzją:

W ten sposób owa komunia otwiera się na dzieło misyjne, więcej, sama staje się misją⁴⁵.

⁴⁴ Jan Paweł II, *Christifideles laici*, dz. cyt., 31.

⁴⁵ Tamże.

Il senso e la funzione della realtà "communio" nell'ambito della missione della Chiesa

Riassunto

L'oggetto della riflessione dell'autore è il tentativo d'approssimazione dell'argomento "communio", che nel mistero della Chiesa appartiene alla serie delle realtà principali sulle quali si fonda l'esistenza della Chiesa e anche la sua missione tracciata da Cristo.

La realtà della comunione della quale il prototipo è il mistero della comunione del Dio Trino ed Uno, costituisce la fonte della comunione della Chiesa, che Cristo ha iniziato costituendo la prima comunità dei Dodici che successivamente costituisce il germe e la base dell'autorità collegiale dei pastori della Chiesa e inoltre la base per lo sviluppo della comunità del popolo di Dio.

La stessa Chiesa, popolo di Dio, costruita sul fondamento degli Apostoli, sorge e si nutre della parola di Dio e dei sacramenti nei quali è presente il Cristo stesso grazie alla potenza dello Spirito Santo che vive ed opera nella Chiesa. Si tratta quindi di questo, affinché sia pastori della Chiesa, ai quali affidata la facoltà di proclamare la parola di Dio e l'amministrazione dei sacramenti, che i fedeli siano consapevoli che il rafforzamento della comunione dipende in gran misura dal loro rapporto con il Dono offerto a loro da Dio.

Si tratta principalmente di questo, affinché tutti i fedeli: pastori e la parte rimanente dei fedeli, intraprendino lo sforzo a beneficio di approfondire e consolidare la comunione come condizione della diffusione vantaggiosa del Regno di Dio sulla terra.